Bijlage | Uitwerking aanbevelingen ouderorganisaties

Tweede Kamerverkiezingen, 29 oktober 2025

Positie van ouders in het onderwijs

Ouderbetrokkenheid

Een goede samenwerking tussen ouders en de school zorgt voor beter onderwijs en gelukkigere kinderen. Voor veel scholen is het nog een uitdaging om ouders op een positieve manier te betrekken bij het onderwijs. Het samenwerken met ouders zou een veel hogere prioriteit moeten hebben op scholen en lerarenopleidingen. Ook in de communicatie met ouders is nog veel te verbeteren. Laagdrempelige, begrijpelijke informatie over hoe het werkt op school en over wat ouders en school van elkaar verwachten is vaak niet beschikbaar. Zeker voor ouders die de taal niet machtig zijn is dit een lastige horde.

De school als gemeenschap

Ouders worden steeds vaker gezien als consumenten of soms zelfs als lastige, veeleisende klanten. De school als gemeenschap, waarin leraren, leerlingen en ouders samenwerken aan goed onderwijs, raakt hierdoor in het gedrang. Verhoudingen verharden wanneer men elkaar niet meer kent en institutionele belangen de overhand krijgen. Ouders kennen de mensen niet meer die eindverantwoordelijk zijn voor het onderwijs aan hun kind. Zij hebben behoefte aan kleinschaliger onderwijs in veilige leeromgeving. Een plek waar men elkaar kent en vertrouwt.

Schaalvergroting en professionalisering

Onderwijsvrijheid, zoals vastgelegd in onze grondwet, was ooit bedoeld om ouders de mogelijkheid te geven een school te kiezen passend bij hun levensovertuiging. En, als die school er nog niet was, zelf initiatief te nemen om er een te starten. Deze ‘bijzondere’ scholen kregen net als de openbare school bekostiging van de overheid. De overheid kreeg een taak op afstand: zorgen voor financiering en randvoorwaarden en toezicht houden op de ondergrens van de onderwijskwaliteit.

Ouders hebben dus van oudsher een belangrijke, sturende rol in het onderwijs. Ze hebben op papier de vrijheid om een school te kiezen én de vrijheid om een school te starten. In de werkelijkheid ligt dit anders. De laatste decennia hebben zich een aantal grote veranderingen voorgedaan. In het streven naar verdere professionalisering van het onderwijs is de lumpsumfinanciering ingevoerd en heeft er een flinke schaalvergroting plaatsgevonden. Er zijn grote schoolbesturen gevormd bestaande uit meerdere scholen, soms wel 75. Deze overkoepelende besturen hebben eigen bureauorganisaties en zijn professioneel georganiseerd. De rol van ouders in het schoolbestuur is daarmee gemarginaliseerd. Ook is de afstand tussen het schoolbestuur en de klas groot geworden. In het belang van leerlingen moet de overheid stappen nemen om deze ontwikkeling richting steeds verdere schaalvergroting af te remmen.

Sturing door de overheid

Ook de overheid is op zoek naar meer grip op het onderwijs. Die behoefte uit zich in een breed scala aan subsidies, proeftuinen, masterplannen met actieteams, campagnes, protocollen en wet- en regelgeving. Vaak zonder een duidelijke visie op welk doel nu het beste gediend is met welke aanpak. Er ontstaat hierdoor ‘sturingsoverload’.

Het is daarom tijd om de positie van ouders, maar ook die van leerlingen en leraren weer te versterken en de afstand tussen klas en bestuur te verkleinen. Dit kan alleen door de zeggenschap over het onderwijs weer terug te leggen waar die hoort: op school. Met kleinschaliger onderwijs waar men elkaar kent, het kind centraal staat, de ouder serieus wordt genomen, de leraar wordt gewaardeerd en het bestuur dienend is aan wat er gebeurt in de klas. En met een overheid die met duidelijke lange termijndoelen stuurt en die niet alleen de ondergrens bewaakt, maar scholen actief stimuleert om het beste onderwijs te bieden.

Medezeggenschap

Ouders hebben een belangrijke formele positie in de medezeggenschap op school- en bestuursniveau. Dit betekent dat ze in ieder geval op papier een stem hebben in de keuzes die door besturen en schoolleiders worden gemaakt. In de praktijk is de positie van de (G)MR vaak echter zwak. Ouders nemen op vrijwillige basis plaats in deze organen en hebben vaak een te grote kennisachterstand. (G)MR-leden zijn voor hun informatie volledig afhankelijk van het bestuur, waardoor ze vaak niet goed weten hoe het schoolbestuur functioneert. Ook blijkt uit onderzoek van Ouders & Onderwijs dat de meeste ouders geen idee hebben welke ouders er in de (G)MR zitten en wat daar besproken wordt. Ook voelen zij zich vaak niet vertegenwoordigd.

Toezicht van de overheid op het onderwijs

Een zichtbare rol van de Inspectie op school is een groot goed voor ouders én het geeft een kwaliteitsimpuls aan scholen. Daarom vinden we het belangrijk dat de Inspectie minimaal eens in de vier jaar een school bezoekt en dat ze vinger aan de pols houdt bij meldingen van ouders. Ouders moeten er bij de keuze van een school op kunnen vertrouwen dat de kwaliteit op orde is en daar heeft de Onderwijsinspectie een belangrijke rol in. De afgelopen jaren zijn diverse acties ingezet om de Inspectie een stevigere rol te geven. Denk daarbij aan de onaangekondigde bezoeken, meer capaciteit en het sneller in actie komen bij zorgelijke signalen. Ook de herijking van het onderwijsresultatenmodel van de Inspectie is belangrijk.

Hulp bij klachten

Voor ouders is het vaak lastig om op te komen voor de belangen van hun kind in het onderwijs. Ouders voelen zich vaak onmachtig tegenover grote professionele schoolbesturen. Procedures zoals bezwaar of klachten zijn complex en voor veel ouders moeilijk toegankelijk. Een schoolbestuur kan beschikken over juristen en financiert dit uit overheidsmiddelen. Ouders zijn op zichzelf aangewezen of betalen rechtsbijstand uit eigen zak.

Daarom doen we de volgende **aanbevelingen** over de **positie van ouders in het onderwijs**:

- Zorg dat de afstand tussen bestuur en klas in het onderwijs niet te groot wordt. Stel daartoe harde normen voor het maximale aantal scholen dat onder een schoolbestuur mag vallen. Maak het daarnaast eenvoudiger voor (groepen) scholen om uit een bestuur te stappen.
- Zorg dat de lerarenopleidingen voldoende aandacht besteden aan een constructieve en proactieve samenwerking met ouders.
- Ondersteun initiatieven van ouders op lokaal niveau. Bijvoorbeeld door een subsidieregeling voor ouderorganisaties om ouderbetrokkenheid op scholen te stimuleren.
- Maak het juridisch mogelijk voor een school om zich los te maken van een schoolbestuur. Nu is dit voor een school of groep scholen onmogelijk, simpelweg omdat ‘de school’, wanneer het eenmaal gefuseerd is, geen eigenstandige juridische positie meer heeft.

- Geef ouders meer mogelijkheden voor juridische bijstand bij klachten, bezwaren en geschillen.
- Versterk de medezeggenschap door de (G)MR structureel en onafhankelijk te laten ondersteunen op beleidsmatig, juridisch en secretarieel vlak. Zet daarbij in op scholing zodat leden van de medezeggenschap hun taken effectief kunnen uitvoeren.
- Veel ouders zijn nu onvoldoende betrokken bij besluiten die worden genomen in de school of het bestuur. Verplicht daarom ouderraadplegingen voor meer onderwerpen en leg duidelijker vast hoe zo'n raadpleging eruit moet zien.
- Momenteel is er geen formele verbinding tussen de MR op schoolniveau en de GMR op bestuursniveau. Leg daarom wettelijk vast dat die verbinding er moet zijn en hoe die vormgegeven moet worden.
- Geef de medezeggenschapsraad instemmingsrecht op de jaarlijkse begroting van de school.
- Zorg dat de Onderwijsinspectie minimaal eens in de vier jaar elke school bezoekt, zodat zicht op de kwaliteit verbetert op de enige plek waar dat echt tastbaar is: de school zelf.

Ouders & Onderwijs
Groenmarktstraat 56
3521 AV Utrecht

+31 (0)88 605 01 01
informatie@oudersenonderwijs.nl
www.oudersenonderwijs.nl

Adviespunt
+31 (0)88 605 01 01
vraag@oudersenonderwijs.nl

Schoolkosten en ouderbijdrage

Kosten voor digitale leermiddelen

Met de Wet gratis schoolboeken werd beoogd bij te dragen ‘aan de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs’, zoals voorzien in internationale verdragen. Door de opkomst van digitale leermiddelen is deze wet inmiddels achterhaald. Scholen gebruiken niet alleen boeken, maar ook educatieve software en andere online methoden waar devices voor nodig zijn. Ouders draaien in 70% van de gevallen op voor de kosten en zijn daar op het VO gemiddeld 572 euro per kind aan kwijt. Kosteloos onderwijs voor ouders is op deze manier verder uit zicht geraakt. Omdat digitale leermiddelen inmiddels onmisbaar zijn op de meeste scholen, moet de wettelijke definitie van gratis leermiddelen worden verruimd.

Vrijwillige ouderbijdrage

Via de vrijwillige ouderbijdrage komen nog veel meer kosten op het bordje van ouders terecht. Scholen zetten ouders impliciet of expliciet onder druk te betalen. Ouders krijgen nog steeds met regelmaat incasso’s toegestuurd of worden verwezen naar hulporganisaties als ze de ouderbijdrage niet kunnen betalen. We zien ook dat het onderwijsaanbod hierdoor deels afhankelijk is geworden van de draagkracht van ouders. Dit is zeer ongewenst, omdat het ongelijkheid vergroot.

Daarom zou in ieder geval in het basisonderwijs de ouderbijdrage afgeschaft moeten worden. Waarborg dat de extra activiteiten kunnen worden voortgezet door een verhoging van de bekostiging in het primair onderwijs met een bedrag per leerling. In het primair onderwijs gaat het bij de vrijwillige ouderbijdrage om relatief kleine bedragen: gemiddeld 50 euro. In het voortgezet onderwijs gaat het vaak om grotere bedragen en een breder pakket van extra activiteiten. We hebben beter zicht nodig op de bedragen die VO-scholen aan ouders vragen en de typen activiteiten die daarmee worden bekostigd. Om de ongelijkheid in het onderwijs te verminderen zou er een limiet moeten worden gesteld aan de hoogte van de gevraagde bijdrage.

Daarom doen we de volgende **aanbevelingen** over de **schoolkosten en ouderbijdrage**:

- Vergoed de digitale leermiddelen vanuit de Wet gratis schoolboeken voor alle kinderen.
- Schaf de ouderbijdrage in het primair onderwijs af en geef scholen hiervoor een vergoeding in de lumpsum.
- Limiteer de ouderbijdrage in het voortgezet onderwijs, zodat de grote verschillen tussen scholen in aanbod van activiteiten en onderwijsprogramma’s afneemt.

Onderwijskwaliteit

Lerarentekort

De leraar is, ook volgens ouders, de belangrijkste factor voor goed onderwijs.[1] Het lerarentekort is daarom ook de grootste bedreiging voor de onderwijskwaliteit. Kinderen krijgen regelmatig les van onbevoegde docenten, hebben te maken met langdurige lesuitval of een vierdaagse schoolweek. Het terugdringen van het lerarentekort moet topprioriteit zijn. Vaak is het aantrekkelijker om buiten de klas aan het werk te zijn dan in de klas. Dat heeft te maken met waardering, salaris en werkdruk. Ook is nog lang niet overal het onderwijs een goede werkgever, door kleine, flexibele contracten en onvoldoende inspraak van leraren op het onderwijsproces. Startende leraren hebben ondersteuning nodig om te voorkomen dat zij snel weer uitstromen. Ook de mogelijkheden voor zij-instroom zijn nog onvoldoende.

Kleine klassen

Ouders maken zich zorgen over de onderwijskwaliteit, veiligheid en de sfeer in grote klassen, zo blijkt uit onderzoek van Ouders & Onderwijs.[2] Bij klassen met meer dan 26 leerlingen daalt het vertrouwen van ouders in de kwaliteit en veiligheid op school flink. Ook zien ouders met kinderen in een grote klas dat hun kinderen met minder plezier naar school gaan, dan kinderen in een kleinere klas.

Prestatiedruk

Onderwijsprestaties dalen, maar we zien tegelijkertijd een toename van de prestatiedruk. Er wordt veel ‘afgerekend’ in het onderwijs. Om leerlingen meer kansen te geven in het onderwijs en minder druk op te leggen, moet de doorstroom zo drempelloos mogelijk worden gemaakt en stapelen worden gestimuleerd. De mogelijkheid om in het reguliere onderwijs het diploma in stappen te halen, kan de prestatiedruk verlagen. Zo zou een leerling ook niet het volledige jaar over hoeven te doen wanneer hij zakt voor het examen.

Leerlingvolgsystemen en registratiedrang

Het gebruik van leerlingvolgsystemen heeft ongewenste effecten. Ouders weten vaak eerder dan leerlingen welk cijfer ze behaald hebben voor een toets. Leraren maken 's avonds en in het weekend resultaten bekend. Maar ook via andere digitale systemen, zoals de veiligheidsmonitor, worden constant gegevens van kinderen opgeslagen en gedeeld. Vaak zonder een goede afweging of het doel hiervan opweegt tegen de risico’s. Scholen moeten zich veel meer rekenschap geven van de nadelige gevolgen van deze registratiedrang. Prestatiedruk neemt toe, de privacy van kinderen wordt onvoldoende gerespecteerd en er is altijd het risico dat gevoelige gegevens op straat komen te liggen.

Verschraling leermiddelen

Leermiddelen worden steeds vaker in de vorm van wegwerpboeken aangeboden door een klein aantal commerciële aanbieders. Het aanbod van de leermiddelen verschraalt en de kwaliteit laat soms te wensen over. Ieder jaar alle boeken vervangen is slecht voor het milieu. Ook lukt het de leveranciers al jaren niet om ervoor te zorgen dat alle leerlingen op tijd hun boeken ter beschikking hebben. Het laat zien dat de markt voor leermiddelen onvoldoende functioneert. Waar een markt niet goed functioneert is een overheid aan zet. Zeker omdat deze markt voor 100% draait op publieke middelen.

---

[1] Ouders & Onderwijs, Staat van de Ouder 2023, p. 8.
[2] https://oudersenonderwijs.nl/nieuws/ouders-grote-klassen-niet-goed-voor-kinderen/

Mobiele telefoons

De invoering van het verbod op mobiele telefoons in de klas kan op grote steun rekenen van ouders. Een meerderheid van de ouders is er voorstander van om mobiele telefoons uit de hele school te weren. Scholen groeien hier naartoe in overleg met leraren, ouders en leerlingen. Maak hierover goede afspraken met scholen en monitor de resultaten. Zorg ervoor dat er maatwerk mogelijk blijft voor leerlingen die een mobiele telefoon nodig hebben, bijvoorbeeld uit medische noodzaak.

Onderwijshuisvesting en binnenklimaat op scholen

Kwalitatief goed onderwijs is niet mogelijk zonder een gezonde en toegankelijke leeromgeving. **Over het algemeen zijn ouders tevreden met de huisvesting van de school.** Op het merendeel van de scholen laat het binnenklimaat echter te wensen over. De ventilatie en het binnenklimaat is bij veel scholen niet op orde, iets waar ouders zich zorgen over maken. Kinderen hebben recht op schone lucht en een gezond binnenklimaat. Daarom moeten hier meer middelen voor beschikbaar komen.

We doen de volgende **aanbevelingen** over de **onderwijskwaliteit**:

- Elk kind heeft recht op een bevoegde leraar voor de klas, dus de aanpak van het lerarentekort moet de topprioriteit van het onderwijs en de overheid zijn.
- Stel een wettelijke norm voor de maximale klassengrootte vast.
- Zorg voor structureel meer handen in de klas en op school, zodat de werkdruk voor leraren daalt, kinderen meer aandacht krijgen en er meer tijd is voor lesvoorbereiding en scholing.
- Houd vast aan de ambitie om taal- en rekenonderwijs sterk te verbeteren.
- Toets- en prestatiedruk verminderen moet prioriteit krijgen, terwijl we tegelijkertijd streven naar een flinke verhoging van de leerprestaties.
- Maak meer middelen beschikbaar voor de verbetering van het binnenklimaat op scholen.
- Neem de regie terug in de leermiddelenmarkt om zo kwaliteit, betaalbaarheid en duurzaamheid te garanderen.
- Zorg samen met de sector dat leerlingvolgsystemen bijdragen aan kwaliteit en niet zorgen voor ongewenste prestatiedruk op leerlingen.
- Beperk de dataverzameling over kinderen als onderwijs én als overheid.

In- en doorstroom in het onderwijs

Kinderopvang en voorschoolse voorzieningen

Ons onderwijssysteem biedt nog te weinig ruimte om ieder kind tot zijn recht te laten komen. Al bij de start op de basisschool zijn de verschillen in kansen zichtbaar. De samenwerking met kinderopvang en voorschoolse voorzieningen moet daarom verbeterd worden.

Overgang naar het voortgezet onderwijs

Ook de overgang naar het VO is voor sommige kinderen te vroeg en te scherp. De vroege selectie en de beperkte doorstroommogelijkheden zorgen ervoor dat niet ieder kind zijn of haar kansen kan benutten. De doorstroomtoets, die zou moeten functioneren als objectief tweede gegeven bij het advies van de leraar, laat te wensen over. Er zijn te veel toetsen, ze hebben een te beperkte insteek én ze zijn onderling te verschillend. Daarnaast is de schoolkeuze op het VO steeds beperkter. In de Randstad kennen we uitgebreide lotingsprocedures en buiten de Randstad is er vaak nauwelijks iets meer te kiezen.

Wisselen van niveau

Eenmaal op het VO is het lastig om nog van niveau te wisselen. Ook zorgt het huidige systeem ervoor dat kinderen een diploma halen op het niveau van hun zwakste vak, vanwege het gebrek aan flexibiliteit in de niveaus. We zijn toe aan een breed gedragen plan voor hoe we ons onderwijsstelsel toekomstbestendig maken. De overheid zou het voortouw moeten nemen bij het formuleren van zo'n plan.

Daarom doen we de volgende **aanbevelingen** over **in- en doorstroom**:

- Werk samen met de sector, en ouder- en leerlingorganisaties aan een lange termijnplan voor latere selectie en betere doorstroom.
- Zorg voor een betere samenwerking tussen het onderwijs en de kinderopvang.
- Maak doorstromen zo drempelloos mogelijk en stimuleer stapelen in het voortgezet onderwijs.
- Ga op korte termijn terug naar 1 doorstroomtoets en breid deze uit met wereldoriëntatie.
- Zorg ervoor dat de doorstroomtoets ook een enkelvoudig pro-advies kan geven.
- Brede brugklassen met minimaal twee aansluitende schoolsoorten moeten worden gestimuleerd.
- Onderzoek de mogelijkheid om in het reguliere voortgezet onderwijs het diploma in certificaten te halen en meer maatwerk toe te passen bij de examens.
- Beperk de mogelijkheden van scholen om kinderen te snel te mogen verwijderen op grond van schoolresultaten, bijvoorbeeld door te verplichten dat leerlingen minimaal 1x mogen doubleren.
- Maak het voor alle scholen verplicht om transparant te maken hoeveel plek er op school is om zo te voorkomen dat er wordt geselecteerd aan de poort.
- Verbeter de aansluiting van het vso en pro op het mbo door het overal mogelijk te maken de entreeopleiding op de vso of pro-school te volgen.
- Herzie het resultatenmodel van de Inspectie.

Passend en Inclusief onderwijs

Het VN-Kinderrechtenverdrag geeft ieder kind in Nederland recht op onderwijs in een inclusief onderwijssysteem. Het doel van passend onderwijs was dat alle leerlingen passende ondersteuning zouden krijgen: regulier waar het kan, speciaal waar het moet. Het heeft helaas niet geleid tot onderwijs dat alle leerlingen past. Veel kinderen krijgen geen passend onderwijs en een groeiende groep kinderen krijgt zelfs helemaal geen onderwijs. Dit grijpt langdurig en diep in bij gezinnen. Een groot aantal kinderen krijgt onvoldoende ondersteuning, zit niet op de juiste school of gaat niet naar school. De cijfers lopen uiteen, maar zeker is dat tienduizenden kinderen op dit moment thuiszitten. De wachtlijsten voor hulp en ondersteuning nemen toe en ook veel speciaal onderwijsscholen hebben geen plaats meer.

Inclusief onderwijs, waarbij alle kinderen zoveel mogelijk naar de school ‘op de hoek’ kunnen gaan, is een belangrijk doel. De weg naar inclusief onderwijs verloopt echter moeizaam juist ook omdat passend onderwijs niet heeft gebracht wat het zou moeten brengen: passend onderwijs voor ieder kind. Daarnaast is het leerlingenvervoer nog steeds niet betrouwbaar en ritten vaak te lang waardoor kinderen regelmatig onderwijs missen.

Daarom doen we de volgende aanbevelingen over passend en inclusief onderwijs:

- Zorg voor kleinere klassen, meer ondersteunend personeel in de klas en betere toerusting van leerkrachten in het regulier onderwijs.
- Besteed in de lerarenopleiding meer aandacht aan passend en inclusief onderwijs.
- Houdt stevig toezicht op naleving van de zorgplicht zodat er geen kinderen tussen de wal en het schip vallen. Scholen mogen kinderen pas mogen uitschrijven als ze elders zijn ingeschreven.
- Beperk de mogelijkheden van scholen om kinderen te mogen weigeren op basis van ondersteuningsbehoefte.
- Maak een realistisch langetermijnplan voor de invoering van inclusief onderwijs.
- Leren en ontwikkelen zou een recht moeten zijn voor ieder kind, ook voor een kind met een ondersteuningsbehoefte, voer daarom het leerrecht in.
- De problemen in het leerlingenvervoer vragen om een structurele oplossing en dat begint bij meer landelijke regie op kwaliteit en vermindering van de reistijden.

Middelbaar beroepsonderwijs

Ieder jaar starten er bijna 100.000 minderjarigen op het mbo. Velen van hen halen hun diploma nog voor ze 18 jaar zijn. Ouders zijn dan ook cruciaal als het gaat om een succesvol verloop van de studie. Betrokkenheid van ouders heeft een positief effect op de leerprestaties en draagt bij aan het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Ouderbetrokkenheid is ook belangrijk bij het kiezen van de juiste opleiding en de motivatie om te studeren. Mbo-studenten worden er dus beter van als hun ouders betrokken worden bij het verloop van hun opleiding én stage.

Ouderbetrokkenheid op het mbo

De betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kinderen is in het mbo echter beperkt. Zo is er geen enkele mbo-instellingen met een ouderraad bekend. Al jaren blijken mbo-instellingen niet geneigd om ouderinspraak actief te ondersteunen of op te zetten. Daarom zou de overheid ouderraden moeten verplichten en een systeem van medezeggenschap moeten invoeren zoals geldt in het funderend onderwijs.

Ongelijke behandeling

Ook de ongelijke behandeling van minderjarige mbo-studenten ten opzichte van hun leeftijdsgenoten op het havo en vwo, moet worden aangepakt. Op dit moment moeten minderjarige mbo-studenten en hun ouders de leermiddelen vaak zelf bekostigen, terwijl leeftijdsgenoten binnen het voortgezet onderwijs dat bekostigd krijgen. Ook de berekening van het lesgeld bij het voortijdig afbreken van een opleiding verschilt: mbo-studenten betalen het volledige bedrag, terwijl studenten in het hoger onderwijs de resterende maanden terugkrijgen. Eenzelfde verschil geldt ook voor de bezwaartermijn en het bindend studieadvies.

Daarom doen we de volgende **aanbevelingen** over het **mbo**:

- Minderjarige mbo-studenten moeten lesboeken, leermiddelen en keuzedelen vanuit de mbo-instelling bekostigd krijgen. Het onderwijs aan minderjarigen in het mbo moet kosteloos zijn, zoals ook geldt voor leeftijdsgenoten in het havo en vwo.
- Het lesgeld moet bij het voortijdig afbreken van een opleiding naar rato berekend worden. In navolging van het hoger onderwijs zou een mbo-student de resterende maanden terug moeten krijgen.
- Verstevig de positie van ouderinspraak in het mbo. Verplicht mbo-instellingen tot het opzetten van een ouderraad en voer het medezeggenschapsstelsel uit het funderend onderwijs in op het mbo.
- Zet de plannen voor de verbetering van basisvaardigheden in het mbo door. Taal- en rekenonderwijs moet net als burgerschap worden gegeven door bevoegde docenten.
- Schaf het bindend studieadvies (bsa) in het mbo af. Het wordt te vaak aangegrepen om studenten te verwijderen en draagt daarmee bij aan vroegtijdig schoolverlaten.
- Mbo-studenten hebben op dit moment een termijn van twee weken om bezwaar te maken op een negatief studieadvies. Dat terwijl de standaardtermijn voor vergelijkbare bezwaren 6 weken is. Bovendien is voor studenten en hun ouders vaak niet duidelijk hoe en waar bezwaar gemaakt kan worden. Verleng daarom de termijn tot de standaard 6 weken en verplicht dat bij ieder besluit (zoals het studieadvies) in de brief ook wordt meegedeeld hoe de bezwaarprocedure in elkaar steekt.

- De rekentoets in het mbo maakt het voor een groep studenten met ernstige rekenproblemen onmogelijk een diploma te behalen. Geef scholen de ruimte om voor deze groep leerlingen een vrijstelling te verlenen.